

2025-10-20

Vårt diarienummer
KS 2025/1248 1.1.2

Klimat- och Näringslivsdepartementet

Yttrande över remiss Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap (SOU 2025:68)

Norrköpings kommun har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap (SOU 2025:68)

Norrköpings kommun ställer sig positiva till förslagen i betänkandet i sin helhet men har några synpunkter enligt nedan.

Sammanfattning

Det är de 290 kommunernas geografiska område som utgör Sverige där både privata och offentliga resurser finns och verkar. Därför behövs verktyg som F-avtal även på den kommunala nivån.

Viktigt att beakta den reparationskapacitet som finns i fredstid, det är inte något nytt som ska skapas. Det är samma saker som ska göras under de mycket svårare förutsättningar som utgörs av kriser och krig.

Utifrån de förslag som läggs fram i betänkandet finns det ett stort behov av tydliga styrningar om vilken av ambitionsnivå och när i tid effekt ska uppnås i kommunerna. Dessutom krävs en långsiktig och förutsägbart finansiering av åtgärderna både för den initiala investeringen och förvaltning över tid av vidtagna åtgärder.

Kommunernas roll

Ett tydligt krav på att försörjningsberedskapens krav ska beaktas redan i fredstida samhällsplanering är en tydlig och bra styrning. Dock underskattas kommunernas roll i beredskapsplaneringen, vad som än händer i Sverige så kommer det drabba en kommun först. Det är också i kommunerna medborgarna har sitt liv och de grundläggande behoven av samhällsfunktioner uppfylls. På det sättet kommer det även vara i kris och krig. Därför bör även kommunerna få möjlighet till F-avtalen då samma behov föreligger på lokal nivå som nationell nivå. Det som är viktigt för Sverige (nationellt) är lika viktigt för kommunen att kunna upprätthålla och skydda på den lokala nivån. I den här aspekten är Sverige inte en helhet utan en enhet som är sammansatt av 290 kommuner.

Den samhällsviktiga kommunal verksamheten är grundläggande för att Sverige som helhet ska fungera.

Fredstida kapacitet och beredskap för kris och krig

Ansvar för egna fastigheter och infrastruktur i fredstid innebär i praktiken att detta ska upprätthållas i kris och krig också. Teoretiskt sett är det som behöver tillföras en beredskap att göra samma sak i kris och krig där förutsättningar är annorlunda och svårare. Det som idag saknas är en tydlig styrning för kommunerna att detta ska genomföras. Skrivningen i 3 kap. 1 § lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap, "Kommuner och regioner ska vidta de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap..." motverkas av finansieringsbegränsningarna i 5 kap. Beroende på hur LKRB slutligen formuleras kan finansieringsfrågan lösas. En tydligare styrning med ambitionsnivå är nödvändig. En definition av "grundläggande verksamhetsförmåga" i LKRB skulle kunna ge en sådan ambitionsnivå.

Styrning och finansiering

För att få effekt i att bygga upp en beredskapsförmåga måste finansiering bli långsiktigare och mer förutsägbar. Tydliga mål och tidsplaner för de krav som ställs på kommunerna måste kompletteras med tydliga styrningar för finansieringen. Är det inom fem år det ska finnas en beredskap måste det ställas som en tydlig ambitionsnivå med finansieringslösning i syfte att tydliggöra vilken part som ska bära kostnaden. Tillförda medel för dedikerade tjänster för reparationsberedskap är ett mycket bra första steg. Hänsyn måste tas både till investeringar och förvaltning av åtgärder över tid.

Totalt föreslås 390 årsarbetskrafter att tillföras till myndigheter, regioner, kommuner och länsstyrelser för att bygga upp kapacitet inom byggnads- och reparationsberedskapen. För kommuner som inte räknas till de tre storstadskommunerna beräknas en årsarbetskraft per kommun. Det är ett bra första steg men det bör också tas i beaktande vilken infrastruktur som finns i kommunen. Även små kommuner har i många fall omfattande mängd infrastruktur inom sitt geografiska område.

Upphandling

Förslaget om en allmän hänsyn till försörjningsberedskap kopplat till upphandling och avtal är bra. Vi ser att denna hänsyn bör leda till förenklingar och utökade möjligheter för längre avtalstider och högre kravställningar.

Generellt om planeringsarbetet

I arbetet med den nationella planeringen måste kommunerna involveras i större omfattning. Framförallt avseende infrastruktur där kommunal infrastruktur ansluter till statliga eller privata aktörer för att uppnå gemensam effekt på lokal/regional nivå. Den infrastruktur som finns lokalt ansluter till den nationella och där bör det finnas möjligheter till effektivt utbyte mellan den lokala och regionala/nationella nivån. Det bör finnas tid att tjäna på att ta med lokala nivån från början i arbetet och starta i den lokala praktiken och bygga sig upp mot en teoretisk lösning på nationell nivå.

Civilplikt och nationella resursregister

För att utreda behovet av civilplikt för reparationsberedskapen bör först vad som ska göras av vem fastställas. En prioritering av införande av civilplikt bör göras så att verktyget ger maximal effekt där det bäst behövs. Register över arbetsmaskiner löser kanske en del men att ge möjlighet till kommuner att säkerställa olika förmågor på lokal nivå skulle spara mycket arbete och samla lokala resurser. Dessa lokala resurser kan sedan användas av nationella aktörer lokalt.

Samverkan kan ske inom ramen för geografiska områdesansvaret, kommuner-länsstyrelser-regeringen för att för dela resurser över landet när behovet uppstår. Ett nationellt register men den rörlighet som finns för maskiner/fordon/företag (köp och sälj av utrustning och företag) generellt genererar troligen mer arbete än effekt.

NORRKÖPINGS KOMMUN

Olle Vikmång
Kommunstyrelsens ordförande